

Szerkesztőségi iroda:

Nagybacska.

Zápolya-utca 1-5 szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Plettz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybacska, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21 szám.

TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Nagybacska, 1901.

XXX. évfolyam. 161. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 »
Negyedévre ———— 6 »
Egy hónapra ———— 2 »
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Szerda, július 17.

Műveltség és hanyatlás.

Nagybacska, július 17.

Hogy a műveltség fejlődésével szer-
ves kapcsolatban van az erkölcsök ha-
nyatlása, ezt a tételt Jean Jacques Rous-
seau megdöbbentően plauzibilissé tette a
maga ragyogó elméleti okfejtéssel és meg-
győző klasszikus s modern példáival.

Hogy azonban szemléltető és teremtő
geniejeinek ez a megdöbbentő kinyilatkoztatás
csak egy szubjektive bocsnatos, két-
ségbeesett eltévelyedés volt, arra meg-
cáfolhatatlan bizonyosság éppen a nagy
francia forradalmat követett s az emberi
polgárisodás nagy századának méltán ne-
vezett XIX ik évszázad egész története.

Az emberi társas együttélést meg-
szilárdító, fontartó jó erkölcsök legfőbb
összege, a humanizmus, soha, sehol sem
tett akkora és oly intenzív előhaladást,
mint éppen ekkor, szorosan karöltve az
emberi felvilágosodás, műveltség, kápráz-
tatóan rohamos és általános előretörésével.

Valóban ma már egy állam, egy nem-
zet kulturális fejlődésétől elválaszthatatlan
a humanitárius intézmények fokozatos lé-
tesítése, állandó istápolása.

Ennek a minden modern államra köte-
lező, humanus irányzatú kulturpolitiká-
nak ékesszóló dokumentumai azok a leg-
újabb rendelkezések, melyek Wlassics Gyula
kultuszminiszter lankadatlan, céltudatos
kormányzati tevékenységéről adnak számot.

Nem lehet és nem szabad kicsinyelni
azt a 70.000 koronányi összeget, melyet a
közoktatásügyi kormány az idén is rendel-
kezésre bocsát a nemzeti műveltség vi-
déli, autonóm, tulnyomóan társadalmi
gyökerei és jellegű intézményeinek.

Ez az összeg, mint állami hozzájárul-
ás, egyike a legbőleesebb, leggyümölcsözőbb
befektetéseknek.

Összekötő kapcsolatot, tápláló gyökér-
szálat képez az egyetemes nemzeti köz-
műveltség élő fája s annak országsszerte
elzört gyöngye, de fejlődésképes hajtsái

között, melyek ezen állandó kapcsolat
nélkül, úgy lehet, meddén elcsenevészné-
nek. Így pedig becsúszó hangyaszorga-
lommal azon törekednek, hogy maguk is
külön-külön önálló törzsekké izmosodja-
nak, melytől nemcsak virágdiszt, lombos
árnyat, hanem értékes gyümölcsstermést
is várhat, remélhet idővel a magyar nem-
zeti kultúra.

Mintegy ötven vidéki múzeum, könyv-
tár, azontul egy csomó műkedvelő tudós,
kutató részesedik ebben az állami gyámo-
lításban, melynek közművelődési kihatása,
értéke szinte kiszámíthatatlan.

Am ugyanakkor a humanitás, a kul-
turális emberség oltárára is leteszi méltó
áldozatát Wlassics.

Az a rendelet, melyben a testi
fogyatkozásban szenvedők, vakok, siket-
némák általános elemi oktatásáról törek-
szik gyakorlatiasan gondoskodni, nemcsak
közművelődési, hanem legfőként humani-
tárius jelentőségű elhatározás, kormány-
zati cselekmény.

Szűgyenletes állapot, nemcsak reánk,
hanem a világ minden művelt nemzetére
nézve, hogy mily aránytalanul csekély
mértékben történt eddigéig gondoskodás az
emberiség legszánandóbb szerencsétleneiről.

Egy-két állami intézet, néhány társa-
dalmi kezdeményezés minden, a mit e téren
a legutóbbi időig felmutathatunk.

Általános, kötelező intézkedésről, rend-
szerezési akcióról szó sem volt.

Most Wlassics szóbanforgó nemes,
humanus rendelkezésében igyekszik ezt a
nagy, szívzaggató kérdést lehetőleg egész
terjedelmében megoldani.

Az 1802-ben keletkezett váci siketné-
mák, 1838-ban alapított budapesti vakok
intézetén túl létesült 1878-ban az izraeliták
siketnéma egyesülete, 1885-ben a temesvári,
1888-ban a kolozsvári, 1889-ben az aradi
államilag segélyezett siketnéma-intézet,
1891-ben a budapesti siketnéma, 1897-ben
a kaposvári s 1900-ban a kecskeméti
siketnémák és vakok iskolája. Kolozsvárt

tavaly nyílt meg a vakok iskolája, Buda-
pesten tavaly készült el a vakok új foglal-
koztató műhelye s az idén megnyílik az
egri, szegedi, jolsvai siketnémák és vakok
intézete s tervben van a szolnoki és
soproni ily célú humanus intézmény léte-
sítése is.

De még ezenfelül mostani rendeleté-
ben gondoskodik a miniszter arról is,
hogy az intézeti internátusban el nem
helyezhető siketnémák és vakok saját
szülőfalujokban is részestüljenek — őket az
emberi társadalom részére megmentő —
elemi oktatásban.

Az ezzel külön órákban foglalkozó
népiskolai tanítók, lelkészek fáradozásá-
nak díjazását a közoktatásügyi tárca ter-
hére vállalja el és kötelezi a miniszter.

Ettől az áldozatkész rendelkezéstől
lehet jogosan általános és nagy sikert,
örvendetes eredményt remélni, várni.

Testi fogyatkozással megvert boldog-
talan testvéreink gyámolítása, hasznos és
munkás életmódhoz juttatása oly nemes
és nagyszerű feladat, melyben az emberi
haladás két nagy alkotó eleme: a kultúra
s a humanizmus diadalmaszkodik.

Ezért vesszük s hisszük, velünk
együtt az egész nemzeti közvélemény öröm-
mel és helyesléssel veszi tudomásul Wlassics
miniszternek az emberséges művelődés
szolgálatában szerzett ezen legújabb neve-
zetes érdemeit.

Tanintézetek.

Nagybacska, 1901. július 17.

II.

A polgári és felső kereskedelmi iskola értesítője.

Nem szoktunk a jubileumoknak valami tul-
nagyértéket tulajdonítani. Egy esetben azonban
szívesen tesszünk kivételt: ha a jubileum egy
intézménynek az életképessé gét bizonyítja. Az
előttünk fekvő értesítő a nagybacska m. k.
állami polgári és felső kereskedelmi iskolának
tizedik évkönyve. Kell e szebb bizonyíték arra,

A „TORONTÁI“ tárcája.

Gonoszok szabadlábbon.

— A „Torontái“ eredeti tárcája. —

Mikor kis gyermek voltam, egyszer csak
azon vettem észre magam, hogy rettenetesen
megokosodtam. Anyira megokosodtam, hogy
ki mertem mondani, miszerint a mese nem igaz,
nem történhetett meg, mert az állatok sem
beszélnek, sem sírnak, sem nevetni nem tudnak.

A földműves és a kigyó meséjét hallottam.
Hogy megy, megy, merdegi a földműves, aztán
talál egy kigyót félig megfagyva. Segíts rajtam,
mondja a kigyó sírva az embernek, mert el-
veszek. A földműves tudja ugyan, hogy ezek
közt az állatok közt vannak ve zedelmesek, de
gondolja, ez ha mérgező volna is, hátából őt nem
bántja. Felvette hát és betette a kabélba. A
kigyó édesen mosolygott a jó melegben s még
feljebb csuszott az embernek a szívéhez. Mikor
aztán teljesen magához jött, megcsipette a föld-
művest valahol ott a szája táján.

Nem emlékszem már, hogy meghalt-e a
földműves. De az megedy. Az az ő privát
dolga. Elég az, hogy a hátalanságnál a világon
nagyobb bűn nincs.

De én a mesét már nem hittem. Annál
okosabb voltam.

S most, hogy az a mese valóban megtört-
ént, most mondhatnám aztán, hogy okos lettem!
Ó, be okos lettem!

Elmondom hát másoknak is. Legyenek

mások is okosak. S tudják meg, hogy mennyi
gonosz jár a világon szabadlábbon, veszély nél-
kül, anélkül, hogy tetteiért veszélyben forogna.
Mert a veszedelmes állatok mindig ki vannak
téve elpusztításnak, az emberek között pedig a
gyilkosok s más gonoszok vagy elraktározatnak
biztos helyre, vagy elküldik őket egy szebb
házba az akasztófa című alkalmatossággal. De
kik a lelket ölik meg, kik a szívet csipik ha-
lára fulánkjukkal, azok a gonoszok szabadlá-
bon járnak. Mennyivel értékesebb a lábak a
testnél! Mennyivel nagyobb bűnös, ki a lelket
öli meg. És mégis ezek a gonoszok szabadon
járnak. Tiszteletes emberek között helyet fog-
lálnak. És senkinek se jut eszébe, hogy az
emberség a szörnyeit jutalmában részestse
tettének. Grasszának ők tovább.

De hadd mondjam el a mesét.
Volt egyszer egy szegény árva leány.
(Nehogy azt higgyék, az volt a kigyó, mert
akkor nem lesz érdekes a mese.) Atyja korán
elhalt, ö anyjával maradt, gyámoltalanul, szegényen.
Kis városkában laktak mint a legtöbb novella-
alak s a szegény övegy asszony mindent meg-
tett, hogy leányát apja nevéhez a állásához
méltóan felszínen tartsa.

Mert könnyű ám a szegénység igény nél-
kül, rang nélkül. De tessék megpróbálni igény-
nyel, ranggal. Az afrikai benszült boldog, ha
naponként megkapja adag rizskását, de az
angol király boldogtalan volna, ha ruhájából
mindennap nem áradna friss vasalás melege a
testébe. Ilyen összetételben olvastam a boldogság
és boldogtalanság fogalmát valami bölcsészeti
munkában. S valóban úgy is van. Láthatunk

koldus grófokat, ezeknél a cigány purdó, kinek
inai a hidegtől kikékeltek megdermedtek, száz
szorta, ezerszerte boldogabb, mert fogalma sincs
a kényelemtől, jólétről.

De a mi árvalányunk jólétben, kényelemben
nőtt fel. Mert atyja a föld alól is előteremtette
volna a szükségeseket. Amde mikor meghalt, ak-
kor tudott ki, hogy mindez adósvágra ment. Most
az ő nyakukba szakadt, a miről fogalmuk se volt.
Mert hisz a pénznek mindig csak legfőlebb
10-ed része látható. Vagyis a volt és elhasznált
dolgok sohasem mutatják akkorán az összeget,
mint tényleg a mennyibe kerültek. Sokszor
jelentéktelennek látszó, számba nem vett krajcárok
rugnak hallatlan nagy összegre.

Ezért volt oly rettenetes és váratlan a halál
után még ez is.

Mert a hitelezők, kiket eddig kamatos
kamatok zsinégei tartottak féken, most előrohan-
tak. S a szegény asszony nem volt mit tegyen,
azt mondta: vigyetek, a mit megfoghattok.

Es az éhes farkasok elcipeltek mindent.
Pusztá maradt a ház. Csupán a mély, sötét bánat,
a keserűség a könyzapor, a megtört sóhajlás
töltötte be az üres lakást.

Mit csinálnak? Járjanak napszámba?
A munka nem szegény. Ez oly igaz, mint a
hogy nem szegény, hogy két kezünk van. De
a társadalom, az előítéletes, a félszeg, a nya-
valyás, a hülye társadalom, az eliteli, ha egy
városi tanácsos övegye ruhát mos, inget vasal.
Mert még nem jött el az idő, hogy a társada-
lom koponyájába a 7-ik kereket betegyék.

Hiányzik az.

hogy ennek az iskolának meg van a létjogosultsága, sőt hogy égető szükség volt rá.

Mert úgy áll a dolog, hogy nem mindenki mondta ezt erről az iskoláról, mikor tíz évvel ezelőtt megnyitották az intézet első osztálya. Sőt pártok is képződtek. Az egyik, mely modernnek nevezte magát, azt tartotta, hogy csakis ennek az iskolának van létjogosultsága s a gimnáziumnak rövid időn belül el kell pusztulnia. A másik párt viszont abban a nézetben volt, hogy csakis a gimnázium nevelheti a mi gyermekeinket, mert az minden pályára készít elő. A tapasztalat mutatta, hogy egyik „pártnak“ sincs igaza. Szükségünk van mindkét intézetre s rossz szolgálatot tesz a kulturának, aki a két iskolát szembeállítja egymással.

A Knyaszkó Lajos igazgató által összeállított értesítőt Erdős Béla tanárnak „A föld-rengésről“ irt magas nivón álló értekezése vezeti be.

Külön részben számol be ezután az értesítő a felső kereskedelmi és külön a polgári iskoláról. A tanári testület azonban mindkét intézetben ugyanazon tagokból áll.

A felső kereskedelmi iskola alsó osztályába beiratott 40, a középső osztályba 33, a felső osztályba 24, összesen tehát 97 tanuló; ezek közül az iskolai év folyamán kimaradt 5 s így vizsgálatot tett 92 tanuló. A tanulók összlétszáma az előző iskolai évvel szemben kevesebb három növendékkal.

Megfelelő eredménnyel végezte a tanévet az alsó osztályban 30, a középsőben 17, a felső osztályban 21, összesen 68 tanuló, vagyis a növendékek 77%-a. Osztályismétlésre mindössze csak 7, javító vizsgára 13 tanuló utasított.

A tanári kar az igazgatóval együtt 11 tagból állott, akik a következők: Knyaszkó Lajos igazgató, Bösz Ede, Cseh Elek, Falquet Alajos, Gróf Vilmos, dr. Riesz Jakab, Szenes Adolf, Török Ferenc, Urhegyi János, Szalaváry Ede és Dold István.

Az intézet természetrajzi szertárában van 697 drb, melynek értéke 5512 kor.; a fizikai szertárban 181 drb., 2036 kor. értékben; a vegytani laboratóriumban van 626 drb. 2281 kor. értékben; a történelem földrajzi gyűjtemény 62 drb. 498 kor. értékben.

Tandijelengedésben részesült 22 tanuló, az elengedett tandij 725 korona összegnek felel meg.

Ösztöndíjat élveztek Herold Gyula, Tolveth F., Oesterreicher B., Krunics S., Boross S. és Gyakonovits E. tanulók.

Érettségi vizsgálatot 21 tanuló tett, akik mindannyian megfeleltek a követelményeknek.

Közi ezután az értesítő az intézeti érettségi vizsgálati szabályzatot, a kereskedelmi aka-

démiák, a keleti akadémia és közlekedési tanfolyamok tájékoztató szervezetét.

A felső kereskedelmi iskola tanulóinak az egyes tantárgyakból elért osztályzatát nem közli az értesítő.

Beszámol végül az értesítő az intézet fennállása óta az intézetben végzett tanulók alkalmazásáról.

A polgári iskolára vonatkozó jelentés Török Ferenc tanárnak visszajelentésével kezdődik, melyben megírja az intézet tíz éves fennállásának történetét, amit ez annak idején lapunkban is egész terjedelmében ismertettünk.

A polg. iskola 4 osztályába beiratott 218 növendék, akikből kimaradt 18 s így vizsgálatot tett 200 tanuló. A magyar anyanyelvű tanulók száma 90, a németeké 89, a szerbeké 36, a románoké 3.

Az elért eredmény kielégítő, amennyiben a tanévet 149 tanuló végezte jó eredménnyel, 25 javító vizsgálatot tehet s osztályismétlésre csak 26 növendék utasított.

Ösztöndíjba Wallner D. és Cseh M. tanulók részesültek. Tandijelengedésben 56 tanuló részesült; az elengedett tandij összege 400 korona.

Kitűnő tanuló kettő volt, és pedig Babinszky András II. és Silberberg Izó IV. oszt. növendék.

Az értesítő a jövő tanévben használandó iskolai könyvek jegyzékével is a beiratás módzataival zárul.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) mindennap reggeli 6 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére kedden és pénteken délután 6 óráig; ugyanazok napokon este 1/6-tól 8-ig urak részére is. A kádifürdő egész nap este 7 1/2 óráig nyitva marad. Zuhanyfürdő egész nap.

— **Áthelyezés.** A m. kir. igazságügyminiszter Papp János fehértemplomi kir. törvényszéki irnokot a panosovai kir. törvényszékhez helyezte át.

— **A jövő tisztjei.** A temesvári cs. és kir. hadapród iskolában véget értek az évről vizsgák. A tiszti vizsgálatokat sikerrel letette és f. évi augusztus hó 18 án, 6 Felsége születés napján, mint hadapród-tiszthelyettes a hadseregbe besorozva lesz a következő 29 növendék: Ackermann Ariur, Ackermann Ernő, Appeltauer József, Bier O tó, Bodnár Ferenc, Csejko vits Károly, Csémei Imre, Chapó Gyula, Dobó László, Garay Károly, Keh Rudolf, Koloss Aladár, Kummer Ferenc, Mayerhoffer Károly, Milacsek Aladár, Gömör Arpad, Teubel Zsigmond, Doskocili Kornél, Hermann S., Grafius Károly, Löhr N., Raubinger János, Perathoner János, Wellmann Emil, Poppov Milivoj, Pintér Ferenc, Succiu S., Keresztes József, Ulrich

Igy hát mi volt hátra? A legsötétebb nyomor. Az várakozott reájuk.

Es akkor, a mint egy jótékonyági estére meghíják Zsenit, a kintűnő szongora virtuózt s ott beleönti játékába megszenvedett és kétségbeesés előtt álló lelkének keservét, odamegy az intézet fiatal igazgatója — mert a tanítóképző dísztermében volt az est — s mélyen a szemébe nézve gratulál.

Ugy látszik, hogy rokonlelkek s egymás szemében feltalálták saját lelküket, mert megremegtek egymás tekintetétől.

Nem kerülte el figyelmüket a fiatalágukban, szépségükben, drágaságukban tündöklő hölgyeknek a fiatalágában, csinoságában, szellemi méltóságának glóriafényében tündöklő tanárnak fájdalmas tekintete.

Ók, így karban, a hogy voltak, s külön-külön valami láthatatlan aranyfonállal voltak a fiatal tanárnak az egyéniségéhez kötve. Hol titkos szerelem, hol becsűg, hol érdek, de mindenkinek figyelmét folyton maga után vonzotta minden szava, minden tekintete, minden mozdulata. Hol titokban, hol nyíltan, a szerint, hogy melyik kisasszonynak milyen volt a módszusa a szerelem terén.

A hangverseny véget ért. Másnap a fiatal tanár, Balassay a Zseniek lakásán állt meg. A tegnapi fájdalmas tekintete most mindkettejük részéről öröm vegyült Zseninek az a két nagy bánatos mandula szemé ragyogott az örömtől. Megtelt mind a kettő a lelkével s nincs a világ on oly nyelv, a melyik oly érthetően, oly ékeesen, oly edesen tudna beszélni, mint abból a két szemből a lélek a hogy beszélt.

A tanár azért ment, hogy megkérdezze, hajlandó volna-e a zongoratanítást elvállalni a képzőben. (Női képző volt).

A meghatottság gyémántkönyvei hulltak alá a Zseni ábrándos szeméből s Balassaynak jól össze kellett szednie magát, hogy az ő feneketlen mélységű szívének tengeréből is hogy ki ne törjön az ár.

— De hisz nincs oklevelem.

— Sebaj. Pár hónap alatt szerez.

... Es az alatt folyton eljárt Balassay hozzájuk. Mint egy ártatlan kis gyermek, úgy ragaszkodott hozzája Zseni.

Gondolta a tanár: Itt van egy egész regement leány, de sohase tudnám, kit vettem nőül. Nem egy érdekajhászt, nem egy becsűgót-e? Mig ez, egész életére hálás lesz. Nem hiszem, valakit a világon úgy szerettek még, a hogy ez tud majd szerezni.

S szinte félt jövőndő nagy boldogságától, hiszen sokszor az ember oly beképzelt, oly gonosz sejtelmek kinoszák.

Talán majd úgy alakulnak a körülmények, hogy ő el kell hagyja.

— Nem! — kiáltotta magában határozottan. Az a legnagyobb kegyetlenség volna egy férfitől. Elhagyni egy ártatlan, mélyen, igazán szerető leányt. Oh, istenem, hiszen te is megvernél! Nem, nem, azt a lelkiismeretem nem tudná elviselni. Az isten is megverne. Meg.

Pedig jöttek a próbák. Az irigy nyelvek sok rosszat beszéltek Zseniről. Es ő ilyenkor dühösen ment hozzá s vont a kérdőre.

Balás Béla.

(Vége köv.)

Frigyos. — A mint látható az idén számos magyar fiu kerül ki az Amon alezredes által kitűnően vezetett hadapród-iskolából.

— **Huszonyolcezer új postahivatal.** Mint a „Sz H.“ írja, a kereskedelmi miniszter az ország minden olyan helyén postahivatalt állít fel, ahol legalább háromszáz lélek lakik együtt. Hogy mit jelent ez a terv, amely már kész javaslat alakjában fekszik a miniszter előtt, megíthetjük abból, hogy huszonyolcezerre rug a felállítandó új posták száma. Ezeket a helyeket eddig az ugynevezett postakörzetek gondozták, hogy milyen eredménnyel, mutatja a miniszter terve, amely most a körzetek feloslatásával hivatalokkal és postaügynökségekkel népesíti be az ország legtávolabb, legeludogottabb helyiségeit is, hogy ezzel hozzákapcsolja elválaszthatatlanul a kulturához.

— **Az új bankjegyek.** Az Osztrák Magyar Bank kormányzósága által hirdett pályatervék közül tudvalevőleg Hegedüs László festőművésznünk nyerte el az első díjat. Az ő rajzát az új százkoronás bankjegyeken fogják alkalmazni, melyek legkorábban 1902. január elsejére készülnek el, míg a többi bankjegyek később jönnek forgalomba. Hegedüs a napokban Bécsben járt, hogy az új bankjegyet nyomás alá rendezze. Az eredeti tervben némi módosítást is tett. A bankjegy magyar felén karakterisztikus magyar női alak ül antik padon; fölötté a teljes magyar címer glóriában ragyog s ezt díszes buza- és gyümölcskoszorú fogja körüli. A női alak könyvet tart kezében, térdére kis gyermek hajol, mintegy szimbolizálva a házi tűzhelyet és nevelést. Jobbról erőteljes férfialak, kezét kaszáján nyugtatja, mellette mezőgazdasági szerzőmunkák, méhkaptár, a szorgalom és munka jelképei, ezek fölött pedig hegedüs és kottalap függ. Mindezt egyszerű ornamentális dísz fogja körül. Az alakok most sokkal kisebbek s így a szövegnek jóval több hely jutott. Az osztrák oldalon ugyancsak női alak ül, hátterben díszes szőnyegen az osztrák címer, gyümölcskoszorúval övezve. A női alak szőke gyermeket karol át, a ki papírlapra jegyez. Mellettük a földgömb. Jobbról borkötényes kovács, a ki kezét az üllőre helyezett kalapácson nyugtatja. Az üllő mellett az ipart jelképező eszközök: háromszög, körző hevernek, fölöttük papirtekercs, tinta és toll függ. A felírás ugyancsak marad, mint a huszkoronásokon; az egyik oldal teljesen magyar, míg az osztrák oldal kilencféle nyelv szerepel. Az új bankjegy színe valószínűleg zöld lesz. Alakját valamivel kisebbre szabják, mint a mostani százasoké.

— **Új népszimű.** Dankulov Péter helybeli lakos, mint értesülünk, „Strafunok“ címen egy népsziművet irt. A darab tárgyát a bosnyák nép élettéből merítette. A nagybecskerek-i műkedvelők még a jövő hó végén elő fogják adni a jelzett sziművet és majd akkor bővebben fogunk megemlékezni róla.

— **Egy kuriai bíró botránya.** Országszerte nagy feltűnést keltett az aradi Szelle ügy ismert szenzációja, hogy a sikkasztó ügyvéd Wertheim-székrenyében egy csomó levelet találtak a Curia egyik bírájától. A levelek kompromittáltak s azt engedik következtetni, hogy írójuk meg volt vesztegetve. A „Magyar Nemzet“ a hír felmerülése után nyomban azt a hirt hozta, hogy Kormos Adolf curiai bíró sáját kérelmére nyugdíjazták. Ebből sokan azt következtették, hogy a kompromittált curiai bíró Kormos Adolf. A levelek tartalma ilyesféle:

„Kedvező elintézés esetén várom az ígért 500 forintot, hogy más alkalmakra a kedv el ne legyen rontva.“

Majd felesletül írja következőket német nyelven:

„Szives küldeménye pont 2 órakor megérkezett.“

Egy másik levelében pedig többek között így ír:

„Természetes, hogy nekem is kell kollégáimnak szivességet tenni, s minthogy én egy szegény lateiner vagyok, küldjön . . . frtot.“

Egy másik levelében a következőket írja Szellének:

„Most elérkezett az idő a személyes és erős akcióra. Kollégáimat már mind elkészítettem és általános a vélemény, hogy önön erőszak történt.“

A következtetés talált, mert Kormos Adolf tegnap nyilatkozatot tett közzé, melyben a „megtöröl lépésekkel“ fenyegetőzik. Most ismét újabb levelekről értesül a „M-g“, melyekben többek között az írja a kuriai bíró Szellének, hogy „hálás is tud lenni,“ „visszontszolgáltatokat

kér. Kormos fia tegnap Aradra érkezett, hogy az ügyet „rendezze”. Kiváncsian várják, hogy miképen.

Részeg könyöradomány gyűjtő. Kurucz Józsefről szól a nótá, melynek kezdete pohár csengések vig zajában és gyöngyöző nedűben vesz el. A folytatása azonban szomorú, rideg, mint a milyen csak a pricses, meg a toloncolás áldásos intézménye lehet. A tragikomédia, melynek első jelenete a korcsmában, utolsó felvonása a rendőrségi zárkában játszódott le, a következő: A Klári községi tűzkárosultak részére meggyeszte hatóságilag gyűjtés engedélyeztetvén, a községi előjáróság, mint életrevaló, rutinós embert Kurucz urat szemelte ki erre a útszámra, ki a ráruházott bizalmi állásnak meg is felelt egészen tegnapig. Tegnap azonban ide került Becskerekre s városunk szépsége, a korcsmák elegáns volta, de leginkább a „jó bevétel” egészen elkábították Kurucz urat s ebből magyarázható ki azon erkölcsi botlás, melynek következményeképpen egy éjszakát töltött a barátságatlan pricsesben. A házalában és a farszót utban eltikkadt ember frissítő, tündítő ital után vágyódott, de mivel nem volt pénze, vágyát csakis úgy vélte kielégíthetőnek, ha a gondjaira bízott pénzhez hozzá nyúl. Lelkiismerete először nagy harcot vívott a vágyódással, de végre is egy kisé rossz következtetéssel elnémitotta a lelkiismeret hangját. Elődeim — ugymond — a kurucok nem kérdezték, hogy szabad-e bántani ami a labancé, miért kérdezzem hát én is. Klári község az igaz, hogy nem labanc, de hát én kuruc vagyok s a nyomaték kedvéért ráütött a korcsma X lábu asztalára, ahová már időközben letelepedett. Így történt, hogy vágyai kielégítésére fordította az összes begyűlt könyöradományokat. Az összeg pedig jókora lehetett, mert az ellenébe szolgáltatott ital levette lábáról Kurucz urat, úgy hogy az utról, a hová később különös módon került — a rendőrök szedték föl és vitték be a fogdába. Ma aztán haza toloncolták falujába egy átirat kíséretében, melyben fölkéri a községelőjáróságot, hogy „megbízhatóbb és erényesebb” embert küldjenek a könyöradományok beszedésére. Kurucz uram pedig átkozza a sorsot, mely őt olyan fényes névvel ruházta fel, hisz az volt oka botlásának s emiatt vesztette el a község beléje vetett bizalmát.

Pénzhamisítók a fogházban. A minapiban említettük, hogy a törökbecsei csendőrség egy nagyobb szabású bankóhamisító bandának jött nyomára. A nyomozást Szűcs János csendőrőrmester tegnap Bács-Bodrog vármegye területén Moholyon befejezte s sikerült a bűnszövetkezet összes tagjait, számszerint tizenhárom jómódu földművest összefognia, akiket erős fedezettel ma hozták be a nagybecskereki kir. ügyészség fogházába a pénznyomtató géppel, lemezzel és a kész hamisítványokkal együtt.

TAVIRATOK.

Főhercegi tűzoltók.

Budapest, július 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Salzburgból sürgönyzik: Hétfőn délután a közeli Maxplan helységben villámcsapás következtében egy ház kigyulladt, amiből tíz épület tűzbe borult. A tűznél megjelentek Jenő és József Ferdinánd főhercegek, az utóbbi személyesen is résztvéve az oltás munkálataiban.

Frigyes császár özvegye.

Budapest, július 17. (A „Torontái” eredeti táv.) Majna melletti Frankfurtból jelentik, hogy az özvegy császárné állapotában változás nem állott be.

A belga királyné egészsége.

Budapest, július 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Brüsszélből jelentik: Henriette belga királyné, aki tegnapelőtt krockett játék közben hirtelen rosszul lett, ma már egészen jól érzi magát. A királyné már ki is kocszott.

Felozlatott kiházasító egyesület.

Budapest, július 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Nagyváradról jelentik: A belügyminiszter rendeletileg fölözlatta a margittai kiházasító egyesület, melynek vezetősége a visszaélések egész sorozatát követte el. A tartólék-alapból mintegy 40.000 korona hiányzik.

Mozgalom egy járásbírósg ellen.

Budapest, július 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Téth győrmegyei községben mozgalom indult meg az ottani járásbírósg beszüntetése ellen, mert fentartása sok terhet ró a község lakosaira. A mozgalom élén Fischer Sándor országgyűlési képviselő áll.

Gyujtogató villám.

Budapest, július 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Sátoralja-Ujhelyről jelentik: Kohány községben nagy zivatar volt. A villám beütött Gamrát János házába, a melyet fölgujtott. A tűz gyorsan terjedt és 17 lakóházat hamvasztott el.

Tüntető munkások.

Budapest, július 17. (A „Torontái” ered. távirata.) Lembergől táviratozzák: Mint hogy a munkanélküli munkások tüntetése napról napra megújult, tegnap egész éjjel katonaság cirkált az utcákon. Több lármás embert, akik nem is munkások, ablakbeverés miatt letartóztattak.

Nagy sztrajk.

Budapest, július 17. (A „Torontái” ered. távirata.) Pittsburgból táviratozzák, hogy a sztrájkoló acélemez-munkások száma 74.000-re rug.

Merénylet Max Regis ellen.

Budapest, július 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Mint Oran-ból jelentik, tegnap este, mikor Max Regis a kaszinóba ment, egy ember nyakán megszurta. A tettest elfogták. Az ezután keletkezett utcai verekedésben harminc verekedőt elfogtak.

Burbarát tüntetések.

Budapest, július 17. (A „Torontái” eredeti táv.) Párisból jelentik: Mintegy hatvan főiskolai tanuló burbarát feliratu táblákkal tüntetést kezdett a Sorbonne-teren. A rendőrség megakadályozta, hogy a tüntetés nagyobb mérvet ölthessen.

A pestis.

Budapest, július 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Konstantinápolyból sürgönyzik: Khioszban, a hasonnevű sziget fővárosában két pestisgyanus megbetegedés fordult elő. Az egyik beteg meg is halt.

Budapest, július 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Konstantinápolyból sürgönyzik: Ma Galatában újabb pestis esetet konstataáltak.

A kínai bonyodalom.

Budapest, július 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Pekingből sürgönyzik: A követek elismerik, hogy a kilátások a tárgyalások befejezésére nézve mindinkább rosszabbodnak és a helyzet fölötté komoly.

Tiensini jelentések szerint a harmadik lovasezred eltávozására vonatkozó rendelkezést visszavonták.

Árviz Kinában.

Budapest, július 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Shanghaiból jelentik a Reuter-ügynökség, hogy Hankau taományban az árviz következtében több száz ember életét vesztette.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1901. július 17.

A készárutözsde hivatalos árjegyzései:

Buza	kilós	50 kilogr. ára		kilós	50 kilogr. ára	
		kor-tól	kor-ig		kor-tól	kor-ig
Bánsági	6	76	7.50	7.60	80	0.—
Tiszavidéki	„	76	7.70	7.80	80	8.15
Pestvidéki	„	76	7.70	7.80	80	8.05
Bácskai	„	76	7.80	7.95	80	0.—
Rozs	uj	elsőrendű	70—72	7.—	7.15	
	„	másodrendű	—	6.80	7.—	
Árpa	„	takaromány	60—62	6.40	6.75	
„	„	égetni való	62—64	6.10	6.30	
„	„	sörfőzésre való	64—66	0.—	0.—	
Zab	„	—	39—41	7.20	7.45	
Tengeri	ó	bánsági	—	0.—	0.—	
„	„	másnemű	—	5.20	5.25	

Határidő-üzlet.

Budapest, július 17. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) Közepes forgalom fejlődött ki dacára a legélénkebb kínálatnak, valamint annak, hogy az árak 2—3 fillérel majdnem minden tételnél csökkentek. Déli záratkor a határidőüzletben a következő jegyzések fordultak elő:

Buza októberre	7.97—7.98
Rozs	6.77—6.78
Zab	6.29—6.30
Tengeri júliusra	5.29—5.30
„ októberre	5.04—5.05
Repece augusztusra	12.70—12.75

Vonatok érkezése és indulása

Nagy Becskerekre, illetve Nagy-Becskerekéről.

Ervényes 1901. május hó 1-től.

Erkek:

A nagybecskereki pályaudvarra:

Zombolyáról: délelőtt 8 óra 25 p.; este 7 óra 23 p.
 Pancsováról: délelőtt 7 óra 55 p.; délután 5 óra 55 p.
 Temesvárról: délelőtt 9 óra 25 p.; este 7 óra 23 p.
 Verseczről: délelőtt 9 óra 25 p.; este 7 óra 23 p.
 Alibunárról: este 7 óra 23 p.
 Zombolyáról: (keskenyvágányu vonalon) reggel 8 óra 28 p.; este 6 óra 55 p.
 Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 55 p.; délután 4 óra 35 p.; éjjel 10 óra 33 p.

Indul:

A nagybecskereki pályaudvarról:

Zombolyára: reggel 8 óra 25 p.; délután 4 óra 50 p.
 Pancsovára: reggel 8 óra 30p.; délután 6 óra 30 p.
 Temesvárra: reggel 8 óra 25 p.; délután 4 óra 50 p.
 Verseczre: reggel 8 óra 25 p.; délután 4 óra 50 p.
 Alibunárra: reggel 8 óra 25 p.
 Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 58 p.; délután 5 óra 10 p.
 Szeged—Budapestre: d. e. 11 óra 12 p.; este 6 óra 40 p.
 Karlova—Nagy-Kikindára: reggel 5 óra 58 p.

HIRDETÉSEK.

80274. szám 1901. Magyar kir. államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére a jövő 1902. évben, illetőleg 1904. év végéig következő anyagból felmerülő szükségletének szállítást biztosítani kívánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet m. p.

I. Festékek, vegyi szerek és különféle anyagok; nevezetesen: Száraz és olajfestékek, rovarirtópor, csiszoló áruk, maró nátron, sziksó, fertőtlenítő viz stb.

II. Olvasztó tégelyek.

A kiírás tárgyát képező egyes cikkeket előtüntető jegyzékek, melyek egyszersmind ajánlati mintakul szolgálnak, valamint a szállításokra vonatkozó részletes módozatok, valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag és leltár beszerzési A. III. szakosztályánál Budapest, VI. Andrásy-ut 73. sz. II. emelet, 47 ajtó szám ingyen kapható.

A szabályszerűen kiállított, ivenkint egy koronás magy. kir. okmány-bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb f. évi július hó 25 ik déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag és leltár beszerzési szakosztályában átadandók, illetőleg posta útján oda küldendők és a boríték ezen külcimmal látandó el:

„Ajánlat 80274/1901. számhoz.”

Az ajánlott áruk egy évi értékének 5%-kal felérő bántpénz készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi július hó 24 iki déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak főpénztáránál leteendő.

Bántpénz nélküli vagy később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és részletes módozatok betartása mellett állíthatnak ki, nem vétetnek figyelembe.

Budapest, 1901. június hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Torontálvármegye Idvor községe.

994. szám 1901.

704-3.1

Arverési hirdetmény.

Alólirott községeljáróság által ezen nel közhírré tétetik, hogy a képviselőtestület folyó évi július hó 14-én 9/gyjk/1901. szám 36. pont alatt kelt határozata értelmében Idvor község tulajdonát képező 540 katasztrális hold réti szántóföld (csaiszik) folyó évi október hó 15 től számítandó hat egymás után következő évre. azaz 1907. évi október hó 15-ig, illetve a bukoricatörés teljes befejeztéig, folyó évi augusztus hó 3-án d. e. 9 órakor a községi tanácsteremben zárt írásbeli versenytárgyalással összekötött szóbeli nyilvános árverés útján haszonbérbe fog adatni.

Kikiáltási ár egy évre 20.000 korona. Az árverezni szándékozók az árverés megkezdése előtt a községi bíró kezéhez 2000 korona bánatpénzt tartoznak letenni.

A zárt írásbeli ajánlattevők kötelesek ajánlatuk mellé 2000 korona bánatpénzt csatolni. Az ajánlatban világosan kitéendő a megígért évi haszonbér és hogy az ajánlattevő az árverési feltételeket, melyek a hivatalos órák alatt a jegyzői irodában bármikor betekintheők és lemásolhatók, ismeri s azok rendelkezésének mindenben aláveti magát.

Hiányosan felszerelt, le nem pecsételt vagy a szóbeli árverés befejezte után besodott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Kelt Idvoron, 1901. évi július hó 14-én.

Forster Imre,
jegyző.

Marjanov Ilija
bíró.

681. B. v. k. szám 1901.

713-1.1

Arverési hirdetmény.

Közhírré tétetik, miszerint a tekintetes nagybecskereki kir. járásbírósnak 1901. évi V. 244. szám alatt kelt végzése folytán Bence Antal és fia nagybecskereki cég részére, Papp Péter Sándor nagybecskereki lakosnál 66 kor. és jár. iránti kielégítési végrehajtás útján 1901. évi március hó 23-án felülfoglalt 796 koronára becsült butorok stb. álló ingóknak alperes lakásán Nagybecskereken bírói árverésen készpénz fizetése mellett leendő eladása 1901. évi július hó 30-ik napjának délutáni 3 órájára tűzött ki az 1901. évi V. 244/3 szám alatt kelt végzés alapján.

Együttal felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, de az, ha részükre a foglalás korábban eszközöltetett, a végrehajtási iratokból ki nem tűnik, ugy az esetben is, ha elsőbbségük bérleti vagy haszonbérleti viszonyon alapszik és ezen törvényes zálogjoguk a végrehajtási jegyzőkönyvben meg van ugyan említve, azonban a követelés összege ugyanott kiténtetve nincs, miszerint az 1881. évi LX. t. c. 111. §-ához képest elsőbbségüket az árverés megkezdéséig alólirhoz egy példányban írásban adják be, avagy szóval jelentsek be annál is inkább, minthogy későbbben bejelentett elsőbbségek végrehajtató kielégítését nem gátolván igénylik a vételár fölőlegére fognak utasítani.

Kelt Nagybecskereken, 1901. évi július hó 10-én.

Kiss István,
kir. bír. végrehajtó.

Expeditori

állásba kerestetik egy intelligens fiatal kereskedősegéd.

Bővebbet e lap kiadóhivatalában

Torontálvármegye Német Csanád községe

Arverési hirdetmény.

Német Csanád községben 2 drb 4 évig szolgált, köztenyésztésre alkalmas 7 1/2 éves egy sárga, egy s. pej m^{én} folyó évi július hó 28 án délelőtt 9 órakor N é met-Csanád községhezánál készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek nyilvános árverésen eladatik.

Német-Csanád, 1901. évi július hó 15 én.

Kindl János,
s. jegyző.

Jung Miklós,
bíró.

Hirdetmény.

Dinyás község vadászati joga 1902. évi január hó 1-jétől számítandó 6 egymásután következő évre f. évi augusztus hó 8-án d. e. 8 órakor a községhezánál nyilvános árverés útján bérbe fog adatni.

Az árverési feltételek a jegyzői hivatalban a hivatalos órák alatt megtekintheők Dinyáson, 1901. évi július hó 16-án.

707-3.1

Az előljáróság.

16424/II. 1901. sz.

M. kir. államvasutak.
Üzletvezetőség Debrecen.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Nyiregyháza—csapi vonalán levő Demecser és Kisvárda vizálmásokon építendő egy-egy elsőrendű II. osztályu új vizálmási épület építési munkáinak végrehajtására ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk, melyre a kellőleg kiállított és febélyezett ajánlatok legkésőbbben f. évi július hó 23-ik napjának déli 12 óráig a m. kir. államvasutak debreceni üzletvezetőségének titkárságánál benyújtandók. Később érkező ajánlatokat nem fogunk figyelembe venni.

Az épületek tervei, a szerződési tervezet és a feltétfüzetek a m. kir. államvasutak debreceni üzletvezetőségének pályafentartási és építési osztályában, valamint az Ungvárt székelő osztálymérnökségi irodában a hivatalos órák alatt megtekintheők és ugyanott az ajánlati szöveg és az ajánlati költségcsámítás díj nélküli megszereshetők.

Az ajánlatok borítékai a következő felírással látandók el:

„Ajánlat a Demecser és Kisvárda állomásokon építendő vizálmási épületek munkáira“. Bánatpénz fejében legkésőbbben f. évi szeptember hó 22-én délelőtti 11 óráig 800, azaz nyolcszáz korona teendő le készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban a debreceni üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál.

A készpénzben befizetett bánatpénz után kamat nem követelhető.

Az értékpapírok a budapesti, illetőleg a bécsi tőzsden jegyzett utolsó napi árfolyam szerint, de a névértéket meg nem haladható értékben fogadhatók el. Az üzletvezetőség fentartja magának az ajánlatok közt a szabad választás jogát.

Debrecen, 1901. június hó.

(3.2)

Az üzletvezetőség.
(Utánnymás nem díjazatik.)

Nagy elegáns lakás kiadó,

6 lakószoba, 2 cselédszoba, fürdőszoba, teljesen elkülönített nagy pince, padlás és minden igénynek megfelelő mellékhelyiségekkel, f. évi november 1-től, tovább 1 egész vagy több évre, alólirott nál.

Menczer Lipót,

melencei-utca 289/7.

495-x.19

19484/I. szám.

M. kir. államvasutak.
Üzletvezetősége Aradon.

Pályázati hirdetmény.

Vöröstorony állomáson át a nemzetközi forgalom előreláthatólag f. é. augusztus hó 1-én megnyitandó lévén, a m. kir. államvasutak Vöröstorony állomásán levő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlati pályázatot hirdetnek.

A bérlet 1901. évi augusztus hó 1-vel kezdődik és tart ezen időponttól számított 3 éven át vagyis 1904 évi július hó 31-ig.

A bérleti feltételek a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekintheők vagy kívánatra postán megküldetnek, miért is ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az egy koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a vöröstoronyi pályavendéglő bérletére“ felíratu borítékba zárt ajánlatok lepecsételve 1901. évi július hó 20-án déli 12 óráig alírott üzletvezetőség általános (I.) osztályánál nyújtandók be.

Bánatpénz fejében 200 azaz kétszáz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi július hó 19-én déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő.

Takarékpenztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadhatók el.

Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok közt a választás szabadon a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Aradon, 1901. július hó 6-án.

Az üzletvezetőség.

(Utánnymás nem díjazatik.)

86981. sz.-hoz 1901.

Magy. kir. államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága a jövő 1902. évben, esetleg 3 éven át szükséges fém, acél- és vasnemű anyagok szállításának biztosítását óhajtván, ez iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb folyó évi július hó 27-ének déli 12 óráig beérjesztendők, a bánatpénz pedig folyó évi július hó 26-án déli 12 óráig beküldendő.

A pályázatra vonatkozó részletezett feltételek, a mennyiségek, ugyszintén a különleges szállítási feltételek a magy. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, Andrássy ut 73.) megtekintheők.

Budapest, 1901. június hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnymás nem díjazatik.)

A jóból a legjobbat!

Kerékpár-kellékek mindig raktáron.

Csak elsőrendű kerékpárokat tartok raktáron, melyek a világpiacon és szakemberek által legjobb minőségűeknek elismertettek, u. m.: „Waffenrad“, „Dürkopp“, „Helical-Premier“, „Noricum“ (lánc nélküli, kitűnő minőség).

Javító műhely.

Novák J. C., Nagybecskerek.

(286 - 46.36)